

DEI ET PATRONORUM GRATIA

RECTOR
GYMNASII ZITTAVIENSIS
STATUM & ORDINEM
SUI

COLLEGII

BREVITER EXPONIT;
SIMULQ;
AD

NOVI CONRECTORIS
DN. M. ADAMI *S*rdmann MIRI,
Adorfio-Varisci, Philos. Facult. Witeb.
Adjuncti

PUBLICAM ET SOLENNEM

INTRODUCTIONEM

d. 20. Jun. M DC LXXXIV.
Suscipiendam.

OMNES QVORUM INTEREST VIGERE
REM SCHOLASTICAM,
UT

AFFECTU, BENEFICIO, VOTO
PRÆSENTIAM TESTENTUR,
decenter invitat.

ZITTAVIÆ,

TYPIS MICHAELIS HARTMANNI.

Sæpe à Viris Spectatissimis quæsitum est, cur, qui diversas paginas typographo traderem, nullâ tamen Præscriptione exposuissem, quæ Gymnasii nostri Lectio- numq; à Præceptoribus tractandarum ratio esset & metho- dus. Esse enim, qui suos Juvenes libenter nobis committerent, si, quid sperari debeat, esset in propatulo; Esse alios, qui, quid sui apud nos agerent, cogitando vellent persequi; nec deesse fortassis, qui, cum e variis Præceptorum methodis conquirerent optimam, quid valeret nostra, quàm libentissimè essent experturi. Sanè responsum est multis, *preparari Juvenes ad Studia Academica, ac tum dignos videri, quos velut manumitteremus, cum ad illam lucem asferre possent oculos ma- turiores.* Interim scire volebant, quibus artificiis ipsa hæc Præparatio absolveretur, & intra quas sive latitudines sive angustias Juventuti esset decurrendum. Quamobrem ne obscura sint Consilia, quorum ha- ctenus nec pudet nec poenitet, operæ duxi pretium, hoc argumento solennem *Novi CONRECTORIS* introductionem commendare.

Et vero Sex diversis Auditoriis nostra separatur Juventus, quibus Octo destinantur Collegæ. Infimis Clasibus sui sunt fines. Sexta ad legendum & scribendum pueros manuducit: Quinta primis Declinandi & Conjugandi elementis occupatur: Quarta paulo accuratius ad Regulas Grammaticas progressa, construendi aliquas primitias tyronibus exhibet. Singulæ vero, ut Catecheseos, Precum sacrarum, ac universa Pietatis cura vigeat, quotidianis exercitiis allaborant.

Tertia Classis quatuor Præceptoribus patet. ConRector tamen & Tertius, quia pauciores horas sibi vident relictas, non tam accedunt docendi causa, quàm explorandi, ut, quos aliquando sua Classe dignos existiment, in tempore cognoscatur. Major cura spectat ad Quartum & Quintum. Ille Pueriles Ciceronis Epistolas, quas peculiari libello habemus congestas, ita exercet, ut latinæ lectioni & scriptioni paulum elegantiori discentes advescant. Iste præter Exercitia Pietatis, tum Enchiridion Grammaticum nuper editum percurrit, tum Versiculos memoriales præcipuorum Poëtarum brevibus paginis comprehensos exponit & ad Profodiam applicat, tum Lingvæ Græcæ prima rudimenta è Weisii Manuductione commendat.

Secunda Classis ConRectori & Tertio quàm maximè committitur. Rector enim per Septimanam semel explorat Profectus, ut Primæ Classis Candidatos tempestivè cognoscat. Quartus Ciceronis Epistolas

in

interdum repetit, ne oblivioni tradantur, quæ alibi jam sunt audita. Quintus, quos alibi Versibus memorialibus assefecit, ad Ovidii castiores & faciliores Elegias deducit. Cæterum Con-Rector, si discesserit à Primitiis Theologicis, quas adhuc è Compendio Hutteriano petimus, Stylum & Oratoriam seriò urget; Tertius Auctoris lectionem (hactenus placuit Cornelius Nepos) Principia Logica, quin & Exercitia Poëtica proponit. Uterq; sub finem Septimanæ Græcis literis manum admovet.

Prima Classis sæpissimè videt Rectorem. Con-Rector tamen certis horis Scriptorem Latinum prælegit (imposterum placebit Justinus) ac imprimis id agit, ne Græcarum & Hebraicarum literarum amor prorsus intercidat: quem in finem selectiores probatorum Auctorum sententias discipulis communicabit, ne unius Scripti tædiosa lectio, rem seculi fastidio laborantem, reddat minus gratam. Tertius Poëtica curare jussus est, qui cum hactenus Virgilium senserit nimis diffusum, quò minus intra breves horarum angustias coarctari queat, selectiora aliorum Poëtarum carmina, quovis genere concinnata, sic aggredietur, ut singulis mensibus novum exemplum, novam auditorum excitet diligentiam, eorundemq; promptiorem imitationem. Cæterum Rectoris præcipuum munus est, dispicere de fundamentis Theologicis, cum Stylo excolere Oratoria, Logicam deniq; docentem & utentem explicare. In Theologicis sequimur Hutteri Compendium, quod variis artificiis sic perlustratur, ut unus Cursus ultra menses octodecim non excedat, possitq; adeo sacrarum literarum cupidus brevi spatio divinæ hujus disciplinæ systema certis velut lineis designatum contueri. Styli & Oratoriæ primaria arcana hactenus è Mureti Orationibus innotuerunt: nunc ubi lucem adspexit Elucidari⁹ Oratoris Politici, Librum XIII. Epistolarum Ciceronis *Ad Fam.* placuit attingere, ut cum Latinismorum & dispositionum observantia, Exemplorum maxime Politicorum & in vitâ civili conspicuorum imitatio constet. Logicæ Doctrinæ tyronibus & provecioribus accommodatur: nam continuo examine, theses interpretari, easdem probare & illustrare, quin & disputando ventilare jubentur, nequa pars Eloquentiæ eruditæ maneat in obscuro. Adduntur aliquæ distinctiones Metaphysicæ, quod Lexici Philosophici hæc lacinia, ad disciplinam instrumentalem, & ad modum sciendi maximè pertinet. Horis pomeridianis, Juvenalis, Senecæ Tragici, Claudiani, Martialis aliorumq; varios flosculos sparsimus: nunc arrisit Seneca Philosoph⁹, cujus selectiores gnomæ, quoad sensum, dispositionem & imitationem examinatæ, versiculis germanicis redduntur, ut in tempore appareat, quibus realium ornamentis florere debeant Carmina. Horæ Extraordinariæ conceduntur utriusq; Oratoriæ, Ecclesiasticæ & Politicæ Studiosis. Quicquid autem Geographicorum, Genealogicorum, Chronologicorum & Historicorum est Studiorum; quicquid in Physicis, Ethicis & Politicis
ita

ita requirit Juvenum vegetiorem memoriam, ut in Schola jam fieri debeat initium, id privatis horis accuratè disponitur, ne, qui triennium hic absolverit, ullis adminiculis sese destitutum conqveratur. Neq; reliquis Præceptoribus eripitur occasio, sicubi vel tardiores privatim velint impellere; vel diligentioribus non sufficiat ordinaria festinatio.

Et verò descripsi hic primis tantum lineis, quem Gymnasii ordinem sperare debeant Optimorum Parentum Filii. Quicquid enim Auctorum vel Lectionem publicè jactari potest; ea tamen prævalet Regula: *Spectandam esse ingeniorum indolem, nec temerè quid Auditoribus obtrudendum, quod sit ultra captum.* Ita prout vel rudiores vel politiores contingunt Juvenes, Lectionum vel Splendor vel obscuritas industriam comitatur. Est etiam alia Regula, Docentibus maximè necessaria, *Sciri nihil debere, à Juvenibus, nisi quod simul discant loqui.* Sive enim sic demum experiuntur, quantum promitti queat scientiæ, sive expedita hæc lingua facit ad scientiæ commendationem; sive aliter inserviri non potest rebus humanis, nisi latens animi eruditio lucem petat apertioem: Nulla certè est doctrina quæ comitem non habet Eloquentiam. Inde Publicis interdum Actibus, quin & solennioribus Dramatibus exercentur tum Majores tum Minores, ne, qui discunt loqui, nesciant quantum inter se dissideant Orationes habitæ intra privatos Parietes, & Verba ad publicam Panegyrim effusa. Interim qui temporis & diligentiae jacturam maximi semper æstimamus, id tamen persvaderi singulis volumus: *Pietatem esse ad omnia utilem, & habere Promissionem Vitæ non illius modò, quam vivet Ecclesia triumphans, sed hujus etiam, ubi in Ecclesia militante Prudentiâ, successu variaq; Virtute opus est.* Huic debuimus incrementa, Huic imposterum debebimus omnia. Vos vero PATRONI, FAUTORES, AMICI, quos juvat Pietatis aliqua intueri specimina, adeste, & NOBILISSIMIS SCHOLÆ PATRONIS, UNIVERSÆ CIVITATI, imprimis DOCENTIUM ORDINI, nec non venienti ad novum munus CONRECTORI, quem à memoria hujus & superioris seculi habemus Collegam sextum & octogesimum, Vota nuncupari gaudete. DEUS SERVET ZIT-

TAVIAM! PP. Dom. III. post Trin.
M DC LXXXIV.

